

Handläggare
Anna Colliander
Telefon: 08-50825243

Till
Socialnämnden
2023-12-12

Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2028

Svar på remiss från Kommunstyrelsen Dnr KS 2023/791

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss avseende Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2028.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat remissen ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning” Dnr KS 2023/791.

Under våren 2023 har utvärdering av nuvarande program skett genom dialoger och enkäter till stadens nämnder och bolag och till funktionshindersorganisationerna. Utvärderingen visade att många är nöjda med programmet i sin helhet och önskar behålla nuvarande struktur och innehåll. Områden som på ett tydligare sätt lyfts fram i det reviderade programmet är barnrättsperspektivet, agenda 2030, gruppen äldre, gruppen som enbart har insatser enligt socialtjänstlagen, personer med psykiska funktionsnedsättningar, den särskilda utsattheten för våld och diskriminering samt vikten ett hälsoperspektiv.

Programmet omfattar olika fokusområden som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta med genom att tillämpa ett funktionshindersperspektiv. Fokusområdena har fått en ny turordning och området bostad har fått ett eget fokusområde. Befintligt stödmaterial *Stöd i verksamhetsplaneringen* byter namn till *Tillämpningsanvisningar* och får en tydligare koppling till stadens verksamhetsplanering.

Socialförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om reviderat program för tillgänglighet och delaktighet. Förvaltningen bedömer att programmet kommer att bidra till ökad kunskap om rättigheter

för personer med funktionsnedsättning inom stadens alla verksamheter.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat remiss ”program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning Dnr KS 2023/791”.

Remissen har skickats ut brett i staden bland annat till stadsdelsnämnderna, fackförvaltningar och funktionshinderråd.

Övriga remissinstanser är; Autism Stockholm, FUB - för att barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning, Funktionsrätt Stockholms stad, Förbundet Sveriges Dövblinda Stockholm Gotland, Hörselskadades förening Stockholm, NSPH Stockholm, Stockholms dövas förening, Synskadades Riksförbund Stockholms stad.

Kommunstyrelsen beviljade 2023-10-05 socialnämnden förlängd svarstid till 2023-12-13.

Ärendet

Programmet för tillgänglighet och delaktighet bygger på FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, den nationella funktionshinderspolicen och på stadens vision om ett Stockholm som är tillgängligt för alla och ett föredöme i skyddet av mänskliga rättigheter. Programmet är ett styrdokument som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå från när de planerar och följer upp sitt arbete för att nå stadens mål om ett Stockholm som är tillgängligt för alla, där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor som personer utan funktionsnedsättning, utan diskriminering.

I stadens budget för 2023 angavs att kommunstyrelsen ska revidera stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023. Socialförvaltningen har bistått kommunstyrelsen i arbetet. Revideringen har skett i nära samarbete med funktionshindersorganisationerna samt med förvaltningar och bolag i staden. Förslag till reviderat program har i huvudsak behållit nuvarande disposition, men anpassat begrepp och innehåll utifrån nationell funktionshinderspolitik, lagstiftning och de synpunkter som inkommit under utvärdering av stadens nuvarande program.

Utvärdering av nuvarande program

Under våren 2023 har utvärdering av nuvarande program skett genom dialoger och enkäter till stadens nämnder och bolag och till funktionshindersorganisationerna. Synpunkter har inhämtats från

stadens funktionshindersråd, Myndigheten för delaktighet (MFD), stadens nätverk inom fysisk tillgänglighet samt från kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor. Utvärderingen visade att många är nöjda med programmet i sin helhet och önskar behålla nuvarande struktur och innehåll. Nämnder och bolag uttrycker att programmet ger bra stöd i utvecklingsarbetet.

Till programmet för tillgänglighet och delaktighet finns ett stödmaterial kallat *Stöd i verksamhetsplaneringen*. Den del i stödmaterialet som behandlar uppföljning anses av nämnder och bolag vara något otydlig i nuläget. Utvärderingen visar att det finns behov av att kunna följa upp genomfört arbete avseende funktionshindersfrågor på ett bättre sätt. Det behövs en tydligare integrering i verksamhetsplanering och styrning.

Enkäter och dialoger uppmärksammar några områden i programmet där behov finns av ny struktur och förtydligande. Områden som lyfts är barnrättsperspektiv agenda 2030, gruppen äldre, gruppen som enbart har insatser enligt socialtjänstlagen, personer med psykiska funktionsnedsättningar, den särskilda utsattheten för våld och diskriminering samt vikten av ett hälsoperspektiv.

Förslag till reviderat program

Det reviderade programmet ska precis som tidigare program användas av stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att identifiera, förebygga och undanröja hinder för delaktighet. Arbetet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas.

Arbetet ska bedrivas med ett funktionshindersperspektiv:

- Genom universell utformning skapa lösningar som redan från början är tillgängliga för alla.
- Åtgärda befintliga brister i tillgänglighet.
- Använda individuellt stöd och lösningar till personer som behöver det.
- Förhindra alla former av diskriminering av personer med funktionsnedsättning.

Fokusområden

Programmet omfattar olika fokusområden som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta med genom att tillämpa ett funktionshindersperspektiv. Under varje fokusområde beskrivs stadens ambitioner för det specifika området och de önskade effekterna för personer med funktionsnedsättning.

I programmet för delaktighet och tillgänglighet 2018-2023 finns åtta fokusområden. I förslag till reviderat program föreslås följande förändringar. Fokusområde nummer 3 hette tidigare ”Rätten att kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms inne- och ute-

miljö samt att ha en fungerande bostad och garanteras säkerhet i kris” I förslag till reviderat program har fokusområde 3 delats upp och heter i förslaget ” Rätten att kunna ta del av den fysiska miljön och garanteras säkerhet i kris”. ”Rätten till fungerande bostad” har fått ett eget fokusområde. Förslaget syftar till att belysa förändringen och visa att bostaden och den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhållning. Bostaden är grundläggande för jämlika villkor.

Vissa fokusområden har bytt plats för ökad läsbarhet och bättre logisk följd.

De nio fokusområdena

1. Rätten till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen
2. Rätten till arbete och försörjning
3. Rätten att kunna ta del av den fysiska miljön och garanteras säkerhet i kris
4. Rätten till en fungerande bostad
5. Rätten till information och kommunikation samt tillgång till ny teknik
6. Rätten till bästa möjliga hälsa
7. Rätten till individuellt stöd
8. Rätten till kultur och fritid
9. Rätten att delta i demokratin

Tillämpningsanvisningar

I förslaget till det reviderade programmet för tillgänglighet och delaktighet förtydligas befintligt stödmatreal för genomförande och uppföljning. I förslaget byter stödmaterialet namn från *Stöd i verksamhetsplaneringen* till *Tillämpningsanvisningar*.

Tillämpningsanvisningarna kommer innehålla förslag på indikatorer och aktiviteter som nämnder och bolagsstyrelser kan använda i sin verksamhetsplanering. Samtliga indikatorer och aktiviteter ska kopplas till programmet i stadens system för integrerad styrning och ledning, ILS-webb. Valda indikatorer och aktiviteter ska leda till verksamhetsutveckling såsom att löpande förbättra arbetssätt, processer, strukturer, styrning och kompetenser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den sjätte december 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den sjunde december 2023.

Jämställdhetsanalys

Ungefär 20 procent¹ av Sveriges och stadens befolkning uppger att de har en funktionsnedsättning som påverkar det dagliga livet².

Programmet omfattar alla personer som har en funktionsnedsättning; barn, unga, vuxna och äldre. Även anhörigas livssituation påverkas. Programmet berör därför en stor andel av stadens invånare, men också personer som besöker staden.

I Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät år 2019-2022 över funktionsnedsättning (självrapporterat) efter region, kön och år uppger fler kvinnor (19 procent) än män (17,7 procent) i region Stockholm att de har en funktionsnedsättning. Fler kvinnor rapporterar att de har funktionsnedsättning till följd av långvarig sjukdom med nedsatt arbetsförmåga, kraftigt nedsatt hörsel, nedsatt rörelseförmåga, rörelsehinder eller svårt rörelsehinder. Fler män än kvinnor rapporterar att de har en funktionsnedsättning till följd av kraftigt nedsatt syn. Programmet för tillgänglighet och delaktighet kommer därmed beröra fler kvinnor än män bosatta i Stockholm stad.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om reviderat program för tillgänglighet och delaktighet. Förvaltningen bedömer att programmet kommer bidra till att öka kunskap om rättigheter för personer med funktionsnedsättning inom stadens alla verksamheter. Förslaget innehåller en nödvändig uppdatering till gällande lagstiftning så som barnkonventionen och tydligare koppling till agenda 2030. Fokusområdena har utvecklats och förbättrats. Tillämpningsanvisningar med tydligare verktyg för uppföljning av mål kommer att bidra till att identifiera, förebygga och undanröja hinder för delaktighet har tillkommit.

Förvaltningen vill betona vikten av att programmet implementeras inom stadens samtliga verksamheter för att ge önskad effekt.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Program för tillgänglighet och delaktighet 2024-2029

¹ Variation finns mellan åldersgrupper och upplevelse av påverkan/svårigheter i det dagliga livet.

² Folkhälsomyndighetens folkhälsorapportering och statistik, 2022

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-11-30
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-11-30